

Lekmannarevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN
UMEÅ KOMMUNFÖRETAG AB

Grundläggande granskning 2023

1. Inledning och bakgrund

Kommunrevisionen granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionsred all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de lekmannarevisorer som utsetts i företag enligt kommunallagens 10 kap. 2–6 §§, även verksamheten i dessa juridiska personer.

Lekmannarevisorn ska, enligt aktiebolagslagens 10 kap. 3 § granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Enligt God revisionsred 2022 ska den grundläggande granskningen innehålla:

- Granskning av måluppfyllelse.
- Granskning av styrning och intern kontroll.

Granskningen har sin utgångspunkt i God revisionsred, samt risker som framkommit i lekmannarevisorernas risk- och väsentlighetsanalys 2023.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge lekmannarevisorn underlag till sin granskningsrapport där denne ska uttala sig om bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, riktlinjer, mål och ev. tilläggsuppdrag som fullmäktige fastställt?
- Har styrelsen säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
- Har styrelsen en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?
- Är styrelsens beslutsunderlag och protokoll tydliga?

1.2 Avgränsningar

Granskningen avser Umeå Kommunföretag AB och är avgränsad till verksamhetsåret 2023. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att styrelse och nämnder behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2023.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av kommunallagen, aktiebolagslagen (8 kap. 4 och 8 §§), god revisionsred 2022 samt:

1.3.1 Bolagsordning

Enligt bolagsordningen har bolaget som föremål för sin verksamhet att förvärva, äga och förvalta fastighet i vilken parkeringsrörelse ska vara inrymd, samt bedriva parkeringsrörelse och parkeringsövervakning.

1.3.2 Generella ägardirektiv

Fullmäktige antog i mars 2021 generella ägardirektiv för styrning av de kommunala bolagen. De generella direktiven innehåller krav och riktlinjer för samtliga hel- eller majoritetsägda bolag i bolagskoncernen och avser bland annat:

- Efterlevnad av lagar och styrning från fullmäktige
- Innehåll och form för bolagsstyrelsens arbetsordning
- Innehåll och form för VD-instruktion
- Uppföljning och rapportering

1.3.3 Specifika ägardirektiv

De specifika ägardirektiven anger bolagets grunduppdrag och de mål som bolaget har att förhålla sig till, såväl ekonomiska mål som sociala mål, miljömål, mål kring samverkan samt kommunfullmäktiges mål.

Ekonomiska mål

Verksamheten ska bedrivas utifrån vissa ekonomiska grundkrav som mäter lönsamheten och den finansiella styrkan.

- Koncernens långsiktiga direktavkastning på totalt kapital ska vara lägst 6 %.
- Soliditeten i koncernen ska långsiktigt inte understiga 30%.
- Självfinansieringsgraden i koncernen ska vara minst 70%. Ägaren har möjlighet att ta aktieutdelning när målen ovan är uppfyllda och när koncernens kassaflöde är positivt

Sociala mål

Bolaget ska verka för integration och mångfald.

Miljömål Bolaget ska eftersträva ett miljötänkande inom alla sina verksamheter.

Samverkan

Bolaget ska bidra till samarbete och samverkan med övriga kommunala bolag och kommunala förvaltningar i frågor som är till gagn för Bolaget och Umeå kommun.

Enligt riktlinjer för aktiverande styrning ansvarar bolagen för att upprätta den verksamhets- respektive bolagsstyrning de bedömer är nödvändig för att hantera grunduppdrag, tilldelade inriktningsmål och eventuella tilläggsuppdrag.

Vid utformandet av nämnds- och bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har bolagen krav att följa lagstiftningar och beslut från fullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen.

1.4 Genomförande

Granskningen har genomförts genom löpande insamling av fakta och iakttagelser (tex via styrelsens protokoll och tillhörande underlag såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och

verksamhetsrapporter, delårsrapporter, bokslut). Dialoger har genomförts med VD och styrelsens presidium två gånger under året. Avstämningar har genomförts med bolagets auktoriserade revisor.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende verksamhetsstyrning och uppföljning under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Fastställt en affärsplan som baseras på bolagsordning och ägardirektiv	✓	2022-11-07 4:3 beslut om budget och verksamhetsplan för UKF. Fokusområden 2023; Anpassningar till säkerhetspolitiskt läge, utvecklat koncept för BIC, säkerställa intäkter för kommunala infrastruktursatsningar, digitalisering av det smarta samhället, aktivt arbeta för nya företagsetableringar i Umeå.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	✓	Styrelsen får löpande rapportering om verksamheten och aktuella händelser i samband med styrelsemöten. Uppföljningen har en koppling till de fokusområden som anges i verksamhetsplanen. Även bolagsrapporten summerar året 2023.
Uppnår grunduppdrag enligt ägardirektivet	✓	Bolagets protokoll under året samt bolagsstyrningsrapport beskriver verksamheten under året. Verksamheten har bedrivits i enlighet med ägardirektivet.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från grunduppdrag, inriktningsmål och ev. tilläggsuppdrag	ET	Inga behov av åtgärder föreligger.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, ⚠ = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende ekonomistyrning och uppföljning under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram	✓	2022-11-07 4:3 beslut om budget och verksamhetsplan för UKF.
Följt upp ekonomin i tertialrapporter	✓	2023-05-22 4:5, tertial 1 2023-09-18 4:4, tertial 2 Bolaget har också följt tertialrapportering från dotterbolagen samt bolagspresentationer.

Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	Bokslut presenterades vid sammanträde 2024-03-11.
Når måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✓	Rörelseresultat uppgår till – 27,3 mnkr och efter finansiella poster -21,4 mnkr vilket är något sämre än budgeterat. Framför allt drivs kostnaderna av tillväxtskapande event, finansiering av koncernens innovationsverksamhet och extrakostnader för busstrafiken. Årets resultat är positivt (2,2 mnkr) till följd av koncernbidrag. Koncernen redovisar ett positivt resultat, dock 129,7 mnkr lägre än föregående år till följd av ökade kostnader som endast till viss del täcks upp av ökade intäkter. Koncernens soliditetsmål uppnås (utfall 33 % mål 30 %). Direktavkastning på totalt kapital nås inte (ca 2 % utfall mot mål på 6 %) (dock långsiktigt) och mål om självfinansieringsgrad på 70 % uppnås inte. Utfall 2023 54 % och har sjunkit sedan 2019 (71 %).
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	ET	

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Övriga iakttagelser

Bolagets mål om direktavkastning på totalt kapital följs inte upp. Ägardirektivet lämnar ingen definition av nyckeltalet, men räknat på rörelseresultat + ränteintäkter uppgår avkastningen till dryga 2 %. Eftersom koncernen har tillgångar på 17 miljarder krävs ett rörelseresultat i koncernen på upp emot 1 miljard kronor för att uppnå målet.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende intern kontroll under 2023.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Genomfört en riskanalys	✓	Riskanalys ligger till grund för internkontrollplan
Beslutat om kontrollmoment utifrån identifierade risker	✓	2022-11-07 4:5 beslut om internkontrollplan
Följt upp resultatet av genomförda kontrollmoment	—	Uppföljning görs i samband med när ny riskanalys genomförs inför nästkommande års internkontrollplan. Enligt bolagets arbetsprocess för intern styrning och kontroll ska uppföljning ske i samband med

		tertialrapporteringen. Detta kan vi inte styrka genom protokoll och tillhörande underlag.
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	✓	Åtgärder vidtas vid behov

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.4 Beslutsunderlag och protokoll

Nedan redogörs för de förtroendevalda revisorernas iakttagelser och bedömningar avseende bolagets beslutsunderlag och protokoll under 2023.

Kontrollpunkt		Kommentar/hänvisning till protokoll
Styrelsens beslutsunderlag och protokoll är tydliga	✓	Bolagets protokoll och beslutsunderlag är tydliga.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

3. Sammanfattade bedömning

I vår översiktliga granskning av Umeå Kommunföretag AB har vi inte hittat några väsentliga avvikelser. Vi bedömer därför att styrelse och VD i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi. Vidare bedömer vi att styrelse och VD har säkerställt en tillräcklig intern kontroll. Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har styrelsen säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, riktlinjer, mål och ev. tilläggsuppdrag som fullmäktige fastställt?	Ja	Vi bedömer att styrelsen har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med de ägardirektiv, riktlinjer, mål som fullmäktige fastställt. Styrelsen har antagit en verksamhetsplan som ligger i linje med det särskilda ägardirektivet och har arbetat i enlighet med denna under året.
Har styrelsen säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?	Ja	Vi bedömer att styrelsen har säkerställt en tillräcklig styrning, uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat. Bedömningen baseras på att styrelsen har antagit en budget och följt upp den via tertialrapporter samt årsredovisning. Bolagets resultat är något sämre än budgeterat. Koncernen som helhet redovisar positivt resultat. Ett av 3 ekonomiska mål uppnås för koncernen. Målen ska dock ses ur ett långsiktigt perspektiv.
Har styrelsen en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?	Ja	Vi bedömer att styrelsens arbete med sin interna kontroll har bedrivits på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt. Bedömningen baseras på att styrelsen har antagit en riskbedömning med kontrollmoment och följt upp den. Dokumentationen av uppföljningen kan dock utvecklas
Är styrelsens beslutsunderlag och protokoll tydliga?	Ja	Protokollsgranskning och granskning av tillhörande underlag visar att de är tydliga innehåller tillräcklig information.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi bolaget att:

- Följa upp samtliga ekonomiska mål som finns i ägardirektivet
- Överväga att initiera en översyn av koncernens ekonomiska målsättningar

Umeå mars 2024

Max Stenman, EY